

12 Maart 1915 *Nieuwe Haagsche Courant*:

* * **Et tu, Brute.**

Slechts weinigen kunnen geroepen zijn reeds nu over wat in den grooten oorlog geschiedt, en over de schending van conventies en tractaten, welke door alle belligerenten begaan zijn, in dien zin te oordeelen, dat aan de een of *andere partij de schuld* gegeven wordt.

Slechts weinigen, ook in de anti-revolutionaire partij, zijn in staat, door den sluier der gebeurtenissen heen te zien en het wezen der internationale verhoudingen te beoordeelen.

Zoo ergens, dan past hier bescheidenheid aan ieder, die zich zelf niet tot the upper ten rekent.

Van den aanvang van den oorlog af hebben wij ons dan ook benaarstigd voorzichtig te zijn in het oordeel over de oorlogvoerende mogendheden.

Achter dezen oorlog ligt een zee van vraagstukken, die wij gaarne erkennen, noch te kunnen oplossen noch zelfs te kunnen overzien.

En van de weinige Nederlandsche bladen — indien wij ons niet vergissen, zelfs het eenige — dat dezen oorlog *heeft voorspeld* en mitsdien reeds voor langen tijd blijk gegeven heeft den Europeeschen toestand en de internationale betrekkingen beter te hebben voorzien dan eenig ander blad, was „de Standaard.”

Reeds daarom schijnt het raadzaam, nauwlettend acht te geven op wat dit blad in deze dagen te zeggen heeft, niet natuurlijk, om nu maar blindelings alles te aanvaarden, wat het schrijft, maar om toch minstens het met vertrouwen in zijn beproefde leiding te ontvangen.

Niet alzoo Ds. H. Koffyberg, die een brochure in het licht zond onder den titel: Gij, Calvinisten . . . , open brief aan de anti-revolutionaire partij over de oorlogs-beschouwing van „De Standaard.”

De meest krasse beschuldigingen van beginselverzaking worden hier tegen de „Standaard” uitgebracht. En op de reeds zoo vaak toegepaste en ons altijd bedenkelijk voorkomende wijze worden zinsneden en citaten uit „Standaard” artikelen met citaten uit de vele werken van den redacteur van de „Standaard” bestreden.

De lezing dezer brochure brengt u geen stap verder. De door den schrijver breed uitgemeten en zeer eenzijdig toegelichte tegenstellingen achten wij niets *dan schijn*. Zonder twijfel neemt de „Standaard” vele citaten, door Ds. Koffyberg uit vroegere werken van den Redacteur van de „Standaard” aangehaald, nog geheel voor zijn rekening.

Deze criticus, voor wien de heele oorlog schijnt te staan in het licht van de gebeurtenissen die na de oorlogsverklaring hebben plaats gehad, komt ons voor *niet bevoegd* te zijn met autoriteite *in deze* zaken te oordeelen. Dit is geen miskenning. Slechts zeer enkele achten wij bevoegd. Zijn fout is alleen, dat hij o. i. *eigen oordeel en inzicht schromelijk overschat*.

Op den oppervlakkigen lezer zal zijn brochure allicht eenigen indruk